

Religionspædagogens opgave i lys af Guds treenighed

Ved at fordybe os i, hvem Gud er, får vi stor inspiration til at være kristne forældre, lærere, pædagoger, klubmedarbejdere og forkyndere.

▾ | Af daglig leder af Kristent Pædagogisk Institut, Carsten Hjorth Pedersen

Indrømmet: Overskriften er nørdet. Alligevel rummer den mange, meget praktiske vinkler. Tilmed har det helt enorme perspektiver – også for religionspædagogen – at Gud er treenig. Jeg samler det i syv punkter:

1. Hvad er en religionspædagog?

En religionspædagog er i denne sammenhæng *et kristent menneske, der arbejder med opdragelse, undervisning, vejledning og forkyndelse*. Der kan være tale om meget forskellige typer opgaver. Vedkommende kan have en formel eller uformel opgave; tjene penge på at opdrage, undervise, vejlede eller forkynde; gøre det uden at tjene penge på det; have med børn, unge, voksne eller ældre at gøre; arbejde blandt udviklingshæmmede eller normalt-fungerende; være meget reflekteret om sin opgave eller være totalt ureflekteret.

Det afgørende er, at der er tale om et kristent menneske, som virker inden for det omtalte felt. Der kan altså være tale om forældre; lærere på kristne eller ikke-kristne skoler; pædagoger i kristne eller ikke-kristne institutioner; frivillige medarbejdere i kristne eller ikke-kristne klubber eller forkyndere af Guds ord.

Jeg er klar over, at der er nogle minusser ved at vælge denne definition. Dels kan man diskutere, hvad vi forstår ved et kristent menneske: Er det en ydre bestemmelse fx gående på, at man tilslutter sig en kristen menighed, eller er det en indre bestemmelse fx gående på et bestemt personligt trosforhold. Det er også oplagt, at de fire begreber – opdragelse, undervisning, vejledning og forkyndelse – hverken er entydige eller hermetisk adskilte.

Men lad nu det ligge. Denne brede definition er trods disse mangler velegnet til at få sans for bredden af religionspædagogens opgaver i lys af Guds treenighed.

2. Formidler og repræsentant

Vi må skelne mellem, på den ene side, hvad den treenige Gud gør – Faderen skaber og opretholder, Sønnen frelser og forløser, Ånden gør levende og fornyer – og som vi på religionspædagogisk vis skal *formidle* til mennesker, og på den anden side, hvorledes vi skal *repræsentere* den treenige Gud i religionspædagogisk praksis.

Samtidig med, at der er stor forskel på de to sider af sagen, hænger de uløseligt sammen. På den ene side skal religionspædagogen "blot" lægge røst til budskabet om, hvem den treenige Gud er, hvad han har gjort, hvad han gør, og hvad han vil gøre. På den anden side skal religionspædagogen lægge krop til dette budskab; han skal så at sige inkarnere det, skønt han er ufuldkommen.

Det første har religionspædagogikken traditionelt haft stort fokus på. Men det andet må ikke glemmes, for religionspædagogens repræsentative opgave springer ud af to bibelske sandheder:

- Mennesket er skabt i Guds billede og derfor – trods fald og ufuldkommenhed – ligner vi ham, og vi skal spejle ham, også som religionspædagoger.
- Vi frelses ved tro alene; men troen er aldrig alene. Sand tro har nødvendigvis – bl.a. – religionspædagogiske konsekvenser.

3. En relationel Gud ønsker relationelle religionspædagoger

At Gud er treenig indebærer, at han er relationel. Der er en dyb, uudgrundelig relation mellem Fader, Søn og Helligånd i den ene Gud.

Også religionspædagogen skal være relationel. Han skal opbygge menneskers fundamentale relationer til Gud, andre mennesker og skaberværket, og han skal – så langt det er muligt – forebygge, at disse fun-

damentale relationer nedbrydes og degenererer. Religionspædagogik må aldrig blive en ekvilibristisk disciplin, som kan fremvises. Den er i tjeneste. Den vender sig udad. Den tjener relationerne til Gud, andre mennesker og skaberværket.

Fællesskab, gensidighed og tilhørighed bliver derfor vigtige elementer i en religionspædagogik i lyset af Guds treenighed. Først og fremmest drejer det sig for religionspædagogen om at formidle evangeliet om Guds ubegribelige kærlighed i Jesus Kristus. Men det drejer sig også om kærlighed og solidaritet med mennesker, især dem, vi har tæt på, og som vi har kapacitet til at nå. Det drejer sig om omsorg for krop, sjæl og ånd hos børn, unge, voksne og ældre. Også relationen til skaberværker – såvel natur som kultur – er inde i billedet. Religionspædagogen har en stor opgave i at inspirere og hjælpe andre til at forvalte Guds skabte, men faldne skaberværk.

De religionspædagoger, som ikke virker i kirkeligt regi, har ikke deres primære opgave i forkyndelsen af evangeliet. De har til gengæld mange omsorgs- og forvaltningsopgaver, som er følger af evangeliet om Jesus Kristus.

Lad os nu se på de impulser og den inspiration, Gud som Fader, Søn og Helligånd kan give religionspædagogen.

4. Faderen og religionspædagogen

Gud Fader skaber og opretholder liv. Derfor er det ikke underligt, at han i Bibelen sammenlignes med både en far og en mor: "Som en far er barmhjertig mod sine børn, er Herren barmhjertig mod dem, der frygter ham." (Sl 103,13). "Som en mor trøster sit barn, trøster jeg jer." (Es 66,13).

Apostlen Paulus, som var religionspædagog, længe inden det udtryk var »»

»» opfundet, bruger lignende metaforer om sin tjeneste for menigheden i Thesalonika: "Som en mor tager sig af sine børn, sådan ville vi af ømhed for jer gerne give jer ikke blot Guds evangelium, men også vort liv." Og blot fire vers længere fremme: "I ved også, hvordan vi, som en far over for sine børn, formanede og opmuntrede og tilskyndede hver eneste af jer til at leve, som Gud vil det. (1 Thess 2,7 og 11).

Bemærk, at der markeres en dobbelthed i Gud som fader og moder, men også i Paulus' adfærd over for menigheden som far og mor for dem: På den ene side ømheden og omsorgen, på den anden side frygten og formaningen.

Når vi skal se på religionspædagogens opgave i lyset af Gud som Fader, er det denne dobbelthed, jeg vil trække frem: Religionspædagogen skal vise ømhed og indgyde frygt. Begge dele er på livets side. Begge dele er til barnets bedste. Begge dele er for elevernes eller tilhørernes skyld.

Mens det i vores tid er let at skabe forståelse for ømheden, er det langt vanskeligere at skabe forståelse for frygtens pædagogiske berettigelse. Derfor vil jeg bruge mest plads på det sidste. Men først nogle få ord om det første:

A. Ømhed og omsorg

Om nogen er Gud Fader religionspædagogens store forbillede i henseende til ømhed, omsorg og trøst. Egenskaber uden hvilken ingen religionspædagog kommer nogen vegne. Denne dimension er basal for alt pædagogiske arbejde, men især det religionspædagogiske. Det skyldes, at mennesker aldrig kan vokse, udvikles eller lære, hvis ikke de mødes med et minimum af godhed og kærlighed – anerkendelse af, at "jeg er mig".

Der er ganske vist forskel på, hvordan denne dimension ytrer sig for fx forældre og lærere. Forældre har en personlig og intim forbundethed med barnet, som hviler på, at de elsker barnet. Lærere har et professionelt forhold til eleverne, som gør, at de ikke kan være forældre for dem. Derfor er det mere passende at tale om *omsorg* som noget grundlæggende i læreres metier. Men det er samme sag, vi taler om. Det springer ud af Guds Fader som kærlighedens og omsorgens kilde.

Barnet, eleven eller tilhøreren er – i forskellige grader – afhængig af, at denne kærlighed eller omsorg *ytrer* sig. Det er ikke nok, at forældren, læreren, pædagogen eller forkynderen postulerer den. Den må vise sig – for barnet i et møde med forældrenes ubetingede kærlighed, for eleven i et møde med lærerens professionelle og personlige tagen hånd om barnets situation, for beboeren på institutionen i pædagogens omsorg, for tilhøreren i mødet med forkynderen i en form for velvilje og fornemmelse af, at han eller hun vil mig det godt, selv når noget ubehageligt skal siges.

Der burde skrives meget mere om denne stærke impuls, som har med Gud som Faderen at gøre; men pladsen tillader det ikke. Blot et tip til videre studium og inspiration: Megen litteratur og kunst rummer udtømmelige kilder til uddybning af ømheden og omsorgens umådelige betydning i det (religions)pædagogiske arbejde.

B. Frygt og formaning

Men også den anden side af Gud Faders væsen, som jeg her udtrykker med ordene *frygt* og *formaning*, rummer et stort religionspædagogisk potentiale. Frygten – mere præcist: ærefrygten – og formaningen er nemlig, brugt ret, på livets side og dermed uundværlige i religionspædagogens omgang med børn, elever og tilhørere. Ikke mindst i vores tid, hvor denne impuls fra Gud som Fader er groft forsvundet, er den vigtig at se nærmere på. Ikke primært af hensyn til principperne, men af hensyn til menneskene.

Lad os tage et praktisk eksempel:¹ For at lære teenagere at få et ansvarligt forhold til alkohol er det vigtigt at indpode en frygt for alkohol i dem. Alkoholmisbrug er nemlig lig med undergang – for alkoholikeren selv og for alle hans/hendes relationer. Men i dag er det ikke almindeligt at indpode frygt for alkohol i teenagere. Vi taler derimod om deres eget ansvar, som vi gør til et spørgsmål om tillid. Det kan imidlertid være en byrde for mange teenagere. De får ligesom kun sig selv at slås med, så den frygt, vi burde have indpodet i dem, veksles til en grundlæggende angst for ikke at slå til. Og det er langt værre end frygten.

Denne tilbageholdenhed med at

indgyde frygt er i mange tilfælde udtryk for den voksnes egen frygt for at blive upopulær, ja en manglende vilje til selv at være voksen. Men derved forråder man den unge. Frygten og formaningen er en gave til den unge. Kun således får vedkommende en mur at spille sin bold op ad – ja, en regel at overtræde. "Gevinsten er, at den unge møder en voksen, som træder i karakter som autoritet og tør lade en samvittighedskamp finde sted i den unge."¹

Det handler ikke om, at man ved at indgyde en teenager frygt for alkohol kan forhindre, at han rører alkohol. Det ved vi godt, at han gør alligevel. Men ved at afstå fra at indgyde frygt – og i stedet lade det være op til teenageren selv – hindrer forældrene i mange tilfælde deres søn eller datter i at få et ansvarligt forhold til alkohol.

Det er blot ét eksempel på frygtens og formanings store pædagogiske potentiale, som er på livets side. Der findes talrige andre eksempler. Ikke mindst i forhold til mindreårige børn. Vi taler om det grundlæggende og livbeskyttende i at være en sand og sund autoritet.

I det lys er det ikke underligt, at den vise forfatter til Ordsprogenes Bog siger, at børn "dør af mangel på opdragelse." (Ordsp 5,23). Ikke at opdragelse udelukkende drejer sig om formaninger og indgydelse af frygt, for ømheden og omsorgen må aldrig være fraværende; men formaninger og indgydelse af frygt er uundværlige dele af god opdragelse. Det trænger vi til at besinde os på i vores tid. Det er en direkte udløber af Gud som Fader.

Samme pointe møder vi i Heb 12,1-13. Her tales om Guds faderlige opdragelse, som rummer et tydeligt element af ubehag (irettesættelse, tugt og straf), hvilket sidestilles med det ubehag, en god jordisk far må udsette sit barn for. Såvel i Guds opdragelse af sine børn som i forældres opdragelse af deres børn er meningen med dette, at vi alle behøver modspil for at udvikle os, lære udholdenhed og få del i opdragelsens frugter: fred og retfærdighed.

C. Balance mellem det mandlige og det kvindelige

I øvrigt markerer de bibelske udsagn, at moderen fortrinsvis, men ikke udelukkende repræsenterer ømheden og

FOTO: SXC.HU

omsorgen, mens faderen primært, men ikke udelukkende repræsenterer frygten og formaningen. – Hvilket der efter min mening er en religionspædagogisk pointe i. Det er til barnets bedste, at det lever i en vis spænding mellem moderens – mere bredt: kvindens – forstående, medløbende og forsvarende attitude og faderens – mere bredt: mandens – udfordrende, modløbende og konfronterende attitude. Naturligvis må disse forskelle ikke karikeres, og der er store individuelle forskelle fra voksen til voksen og fra barn til barn; men generelt bør vi kæmpe for en sund spænding mellem det kvindelige og det mandlige i religionspædagogens univers.

Forskellen kan vise sig i den måde, en mor og far bærer sit barn på. Moren bærer ofte barnet med ansigt vendt mod ansigt. Skærmende og værnende i forhold til omverdenen. Faren bærer ofte barnet med dets ansigt vendt fremad, fx på sine skuldre. Udforskende og udfordrende i forhold til omverdenen.

Moderen/kvinden bør altså særligt repræsentere og praktisere ømheden og omsorgen, men aldrig uden, at hun også repræsenterer og praktiserer frygten og formaningen. Faderen/manden bør særligt repræsentere og praktisere frygten og formaningen, men aldrig uden, at han også repræsenterer og praktiserer ømheden og omsorgen.²

Også således er Guds moderlige og

faderlige egenskaber til inspiration for religionspædagogen.

5. Sønnen og religionspædagogen

Når det dernæst drejer sig om, hvilke impulser religionspædagogen kan hente fra Jesus Kristus – den anden person i Gud – kan vi passende tage udgangspunkt i noget, Jesus selv sagde: ”En discipel står ikke over sin mester, og en tjener ikke over sin herre. Det må være nok for en discipel, når det går ham som hans mester, og for en tjener, at det går ham som hans herre.” (Matt 10,24-25).

Dette gælder i almindelighed for et kristent menneske. Derfor gælder det også for de kristne mennesker, som er religionspædagoger.

A. Religionspædagogen er tjener for evangeliet om Jesus

Vi rører her ved den vigtige forskel og sammenhæng imellem, at Kristus er stedfortræder og forbillede. Det er en sag, Ny Testamente hyppigt behandler.

Den barmhjertige samaritaner i lignelsen i Luk 10,25-37 er primært et billede på Jesus selv. Han forbarmer sig over os, der mildest talt er ilde stedt. Men som en uafvendelig følge heraf er den barmhjertige samaritaner også et billede på ethvert Guds barn, som er kaldet til at tage sig af de medmennesker, som er ”faldet blandt røvere”.

Når Jesus vasker disciplene fødder,

er det udtryk for hans tjeneste for dem; men det er også en påmindelse om deres tjeneste for hinanden: ”Når nu jeg, jeres Herre og Mester, har vasket jeres fødder, så skylder I også at vaske hinandens fødder.” (Joh 13,14).

Religionspædagogen er ingen neutral opdrager, underviser, vejleder eller forkynder. Han er vidne og i yderste konsekvens martyr. Skønt han ikke altid eksplicit prædiker Guds ord – men ”blot” tjener medmennesket i en diakonal indsats – er han altid tillige vidne. Han er et vidnesbyrd om frelseren og herren, Jesus Kristus. Det er han med sit levede liv, skønt det ikke er fuldkomment, og med sine ord, når lejlighed byder sig, skønt de bestemt heller ikke er fejlfrie.

Dette betyder, at religionspædagogen er forankret i evangeliet. Religionspædagogen udgår fra evangeliet. Han går med evangeliet. Og han vender tilbage til evangeliet.

Den religionspædagogiske praksis bliver derfor en praksis i Jesu navn – hvad enten den finder sted i kirkelig eller verdslig kontekst, hvad enten den er eksplicit eller implicit. Som Jesus afslørede undertrykkelse, løgn og hykleri, er vi kaldet til at gøre det i vores religionspædagogiske virke. Som han rakte ud i kærlighed og tilgivelse, skal vi gøre det.

Den basale impuls fra anden trosartikel er altså, at religionspædagogens arbejde er tjeneste for næsten som en direkte konsekvens af Jesu tjeneste for religionspædagogen. Det medfører, at det budskab, som religionspædagogen skal formidle og repræsentere, er evangeliet om Jesus Kristus. Naturligvis vil der være meget i religionspædagogens arbejde, som ikke direkte handler om at prædike dette ord. Men hele religionspædagogens virke springer i sidste ende ud af evangeliet om Jesus Kristus.

Mens Faderen primært er model for religionspædagogen i henseende til ømhed og omsorg samt frygt og formaning, er evangeliet om Sønnen altså selve det budskab, som religionspædagogen – også når han driver sin diakonale indsats – er tjener for.

B. Jesus som forbillede for religionspædagogen

I tillæg hertil kan der nævnes en række eksempler fra Ny Testamente, hvor Jesus kan være et stærkt og inspire- >>>

»» rende forbillede for religionspædagogen, fordi han jo i særklasse er den største religionspædagog – skønt den betegnelse virker forfladigende om ham. Lad mig nævne nogle eksempler på, hvordan Jesus er det ultimative forbillede for enhver religionspædagog:

- Jesus nedbrød ikke autoritetsforholdet mellem barn og voksen, for han fastholdt – med sit eget eksempel – at et barn skal være lydigt mod sine forældre (Luk 2,52). Når det fjerde bud (Du skal ære din far og din mor!) gjaldt for Guds fuldkomne søn i forhold til hans ufuldkomne, jordiske forældre, gælder det også i relationerne mellem ufuldkomne børn og forældre i dag.
- Jesus viste omsorg for børnene. Vi læser ikke, at Jesus forkyndte for børnene – ud over, at de givetvis har været med i de skarer, som lyttede til ham. Men Jesus vidste, at børn bedst forstår kroppens sprog, så han tog dem i favn, lagde hænderne på dem og velsignede dem. Jesus fastslog dermed, at børnene er fuldværdige Guds børn fra de er ganske små. Og i troens verden gjorde han børnene til forbilleder for de voksne. (Matt 18,1-5; 19,13-14).
- Jesus udviste et enestående mod til at konfrontere de religiøse autoriteter, farisæerne (se Matt 23), og han viste et lige så stort mod til at inkludere den tids udskud, toldere og prostituerede (se Luk 7,36-50; 19,1-10). Et tilsvarende mod har en religionspædagog i 2013 brug for.
- Jesus havde en dragende magt over for sin samtids mennesker, fordi han på en unik måde repræsenterede både sandheden og kærligheden, og forkyndte både sandt og kærligt. Ingen religionspædagog i dag er Jesu ligemand; men jo mere vi repræsenterer både sandhed og kærlighed, og i jo højere grad vi forkynder sandt og kærligt, desto flere vil vi nå.
- Jesus så det enkelte menneske og dets behov samtidig med, at han fastholdt mennesker på et opgør med synd og selvdestruktion. Jesu møde med den samaritanske kvinde (Joh 4,1-42) og kvinden grebet i hor (Joh 8,1-11) viser dette. Som

kristne opdragere, undervisere, vejledere og forkyndere har vi pligt til at øve os i tilsvarende attituder over for de mennesker, vi skal tjene.

- Jesu formidlingsformer er et afsnit for sig. Thomas Kroksmark påviser Jesu brug af 15 forskellige formidlingsformer, fx forelæsning, beretning, illustration, dialog, iredsættelse, spørgsmål/svar, tavshed, drama og projektmetode. Dem alle kan vi tage ved lære af – både variationen og de enkelte måder at formidle på. Det fører for vidt at gå i dybde med dette her. Der henvises til de i noten nævnte fremstillinger.³

6. Helligånden og religionspædagogen

Mens det måske virker lidt uvant på os at relatere Faderen og Sønnen til religionspædagogen, er vi mere vant til det, hvad angår Helligånden. Han er jo kirkens skaber og dermed livet i forkyndelsen og trosoplæringen. Vi taler om Ånden som den afgørende faktor for, at troen kan skabes og næres, og diakonien kan realiseres. Derfor er Skriftens tale om Ånden afgørende for en religionspædagog. Ånden er nemlig Gud, der oplyser og overbeviser religionspædagogen selv, og som giver ham kraft til at formidle Ordet og være et forbillede.

Helligånden er livet i det, religionspædagoger virker med. Ånden gør evangeliet om Jesus levende for de mennesker, som religionspædagogen formidler det til. Han forbinder Himmel og jord. Han gør det, som ingen religionspædagog ved nok så megen snilde kan udvirke, nemlig at troen fødes, næres og bevares til evigt liv.

Lad os for oversigtens skyld samle dette i treklangen *tro, håb og kærlighed*. I hvert af disse tre led må vi skelne imellem religionspædagogens virke i menigheden, hvor det er eksplicit, og i det omgivende samfund, hvor det er et *implicit* virke.

Helt praktisk: *Medarbejderen i den kristne børneklub* skal eksplicit forkynde Guds ord og lære børnene at bede til ham. Men i tillæg hertil er han naturligvis menneske blandt børnene og bliver implicit et vidnesbyrd om Gud med hele sin adfærd. *Den kristne folkeskolelærer* må ikke i dagens danske folkeskole eksplicit forkynde Guds

FOTO: SXC/SHU

ord og lære børnene at bede. Men i sin interaktion med børnene er han implicit et vidnesbyrd om den Gud, han tror på. I tillæg hertil vil han kunne give en kristendomsundervisning, der kan blive yderst værdifuld for eleverne. I begge tilfælde kan det blive til tro, håb og kærlighed for børnene. Men der er forskel på spillereglerne og på, hvor fokus ligger.

A. Redskab for tro, håb og kærlighed
Religionspædagogen har som et Åndens redskab til opgave at bringe troen, håbet og kærligheden til de mennesker, han virker iblandt. Det sker ved at forkynde Guds ord og forvalte sakramenterne; men det sker også ved, at religionspædagogen repræsenterer troen, håbet og kærligheden. Religionspædagogen er blot et redskab, for han kan ikke skabe tro, håb og kærlighed. Det kan kun Ånden; men han gør ikke underet "i den blå luft". Religionspædagogen er et af hans redskaber. Lad os se på, hvordan det kan ytre sig.

Tro – især troen på tilgivelsen – er basal for os mennesker. Pædagoger i almindelighed og religionspædagoger i særdeleshed skal være tillidsfulde og tillidsvækkende. Religionspædagogen skal også kunne tilgive andre og selv modtage tilgivelse. I modsat fald er det umuligt at lære børn, elever eller tilhørere om tillid og tilgivelse. Det er nemlig uhyre vigtigt for personlig trivsel og social kompetence at øve sig i tillid til andre mennesker, uden at

være naiv, og at kunne tilgive andre, hvilket forudsætter evnen til at fastholde egen og andres skyld og ansvar. Hvis min næste ikke har skyld, er der jo ingen grund til at tilgive ham!

Men på et langt dybere plan og med sigte på såvel tiden som evigheden, kan religionspædagogen formidle og repræsentere den tro, tillid og tilgivelse, som har med gudsrelationen at gøre. Det handler om, at religionspædagogen fastholder de mennesker, han har med at gøre – egne børn, elever i skolen, handicappede på institutionen, tilhørere til forkyndelsen – på, at vi mennesker først og sidst står i relation til Gud. Over for ham har vi ansvar, og i hans hellige øjne er vi voldsomt belastet af vores skyld, ja, vi er kandidater til fortabelsen. Formidlingen af Guds tilgivelse for Jesu Kristi skyld bliver derfor central for religionspædagogen. Han skal lægge mund og krop til evangeliet, så tro og tillid til Gud skal skabes ved Ånden.

Det er meget stort og ærefuldt, at en ufuldkommen religionspædagog kan være redskab – menneskeligt såvel som åndeligt – for Åndens suveræne virke, hvad angår tro, tillid og tilgivelse.

Håb er i almenmenneskelig forstand et vigtigt element i den religionspædagogiske metier. Ja, al pædagogik bliver meningsløs uden håbets dimension. Har jeg ikke håb om forandring for mine børn, elever eller tilhørere, bliver mit pædagogiske virke omsonst, ja håbløst! Guds Ånd er også på dette menneskelige plan håbets skaber og opretholder – i religionspædagogen og *igennem* ham hos dem, han virker iblandt.

Men også her har religionspædagogen en langt større horisont og et langt mere vidtrækkende virke, fordi han kan tale om håbet til *Gud*, ja om evighedshåbet. Religionspædagogen er jo – qua sin tro på Gud – knyttet til et evighedshåb, som blev ham til del i dåben: "Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi fader, som i sin store barmhjertighed har genfødt os til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde." (1 Pet 1,3).

Dette håb er den forankring i religionspædagogens eget liv, som ofte kan hjælpe ham til at fastholde håbet på barnets, elevens eller tilhøreres vegne. Men det er også det håb, som religionspædagogen får lov at prædike

og vidne om, så andre bliver "smittet" og ved Åndens indgreb selv fyldes af det håb, der er forankret i Jesu Kristi opstandelse fra de døde.

Kærligheden til Gud og mennesker er meningen med livet. Derfor skal religionspædagogen være "kærlighedsagent". Det gælder i almen forstand, som vi så på under behandlingen af Gud Faders væsen, og det gælder især i specifik kristelig forstand, når vi taler om Guds kærlighed til os og vor kærlighed til ham. "Vi elsker, fordi han elskede os først." (1 Joh 4,19).

Budskabet om Guds kærlighed, som han har vist gennem Sønnen, får religionspædagogen lov til at forkynde. Han kan vise bort fra sig selv og knytte børn, elever og tilhørere til Guds ufortjente kærlighed, som er evigt gældende, hvad enten vi er gode til at repræsentere den eller ej.

B. Religionspædagogen i fællesskabet

Vi kan ikke sige *kærlighed* uden at sige *fællesskab*. Kærligheden forudsætter, at der er tale om mere end én. Kærligheden skaber fællesskab og udspringer af fællesskab. Det ser vi klart i Guds treenighed. De tre personer i den ene Gud er kærlighedens ophav. Faderen, Sønnen og Helligånden er en elskende treenighed fra evighed til evighed. Og som Faderen, Sønnen og Ånden lever i fællesskab med hinanden, er vi mennesker skabt til fællesskab, fordi vi er skabt i Guds billede.

Treenighedens kærlighed og fællesskab markerer desuden noget meget vigtigt, nemlig at der midt i enheden er plads til forskellighed. Gud er én og dog tre forskellige personer. For vel er Faderen, Sønnen og Helligånden alle Gud. Men Faderen er ikke Sønnen eller Helligånden. Sønnen er ikke Faderen eller Helligånden. Og Helligånden er ikke Faderen eller Sønnen.

Så når religionspædagogen skal forkynde og repræsentere den guddommelige kærlighed og dens konsekvenser i den menneskelige kærlighed, er der altså plads til forskellighed, ja, den er en forudsætning for, at vi kan tale om virkelig kærlighed. Gud, som i sin egen person rummer forskellighed, har skabt menneskelig forskellighed som en uløselig del af kærligheden.

I de relationer præget af kærlighed, som religionspædagogen lever og

virker i – selv om kærligheden bedst benævnes som *omsorg* i flere af disse relationer – skal der derfor være plads til forskellighed. Ja, endnu mere: Forskelligheden skal fremhæves og tydeliggøres. Det gælder kærligheden mellem mand og kvinde, mellem forældre og børn, omsorgen mellem lærer og elev, mellem pædagog og bruger, mellem forkynder og tilhører.

Enheden består i den fælles menneskelighed; men mindst lige så vigtig for, at vi kan tale om kærlighed eller omsorg, er den forskel, der eksisterer mellem disse par. Set i dette lys er det kærlighedsløst, når stærke kræfter – også fra pædagogisk hold – søger at udslette forskellen mellem mand og kvinde, forældre og børn, lærer og elever, forkynder og tilhørere etc.

Dette fokus på fællesskab har endnu en implikation for religionspædagogen: Hans indsats har sit udspring og sin forankring i det fællesskab, som ved Helligånden forener de troende i menigheden. I menighedens fællesskab modtager religionspædagogen kaldet til tjeneste og efterfølgelse, og her udleveres det, eller herfra sendes han til verden med sin opgave i samfundet.

Religionspædagogen har altså sit kald og sin forankring i menigheden. Der findes ingen privat-praktiserende religionspædagoger. Skønt vi må skelne imellem dem, der virker i menighedens regi og de, der virker i andre regi.

7. Den treenige Gud er livets kilde

Konklusionen er, at Gud også for religionspædagogen er livets kilde – som stedfortræder, initiativtager og primus motor OG som forbillede, igangsætter og medvandrer. I fællesskabet med den treenige Gud findes alt godt – også for religionspædagogen. Derfor kan vi som religionspædagoger ikke fordybe os nok i, hvem Gud er. ✚

¹ Se Kristian Massey-Møller: *Til den unge: Du rører ikke alkohol!* Friskolebladet nr. 8, 2013.

² For uddybning henvises til mit hæfte *Mand dig op!* KPI 2010.

³ Thomas Kroksmark (1994): *Didaskalos. Undervisningsmetodik vid vår tideräkning början med särskild inriktning mot Jesu undervisningsmetodik*. Ordmanen Bokförlag. Et kort resume findes i Carsten Hjorth Pedersen: *Hvordan få det sagt?* (Lohse 2009) side 221-226.